

Гаврил Стефановић Венцловић

БЕСЕДЕ ШАЈКАШИМА

О КЊИГАМА И НАУЦИ

Може и то који говорити да не зна што се чати у цркви. Зановеташ собом и не стојиш мирно слушати с разумом, да како би се могао о ком чатању довити што је?... Него и који од вас зна књигу а има је код своје му куће, доста пут воли узалуд седити дома или зурити на сокаку него да узме у руке књижицу те шњоме се разговара. Ама ако има коју књигу, он је затвори у сандук или за полицу је баци, како неће видети белог света (ни он Божјега лица), да ни њему ни другом не фајдише! А да би нас с друге стране ко запитао имамо ли књига, какве ли књиге имамо, то би остао блекан: ни имена којој књизи не би знао казати, а камоли из које књиге да би што известио. Сасма смо се занели с памећу за ту светску грижу, а душе се своје отпадили. Да кад нејмате кад дома што прочатавати, то бар недељом и свецем мало забав'те се у цркви и послушајте мучећи вам, што се овде проповеда, што ли се казује, колико год о Светом писму дознајте се. Ако ли који не може мировати ни помучати, боље, брате, сестро ли, ишетај се напоље да другим, који би слушали, не чиниш квара.

ПОХВАЛА КЊИЗИ

Којино руде и мајдане копају тако сматрају и послују докле год находе и мало златне жице, не остављају, него дурма раскопавају у дубину и траже има ли јоште што догод до једне мрве све не поваде, и тако се већ махну, те другу пак изнова започињу. И ово сказивање такођер повратно је и откада је започето, где ли је изостало, одонуд опет да то преузмемо сасукивати; крај с крајем да се саставља и једнако се пружа. Та ако ћемо што на то рећи могло се је и једним дном све вам по реду ишчатити ова притча. Ама зато остависмо и надаље једно; и мени би да се додијало много беседећи, и ви бисте оуглали слушајући, те ни бисте марили ни пак што упантили. Зато једно пресекосмо а друго започесмо да и оно задржите и по одмору сећате се вештије вам примати разговор за нашу хвајду.

Не да радимо о добаљању свакојаких књига еда би не допали без њих смртних рана. Не злато ни сребро да код себе тутољимо и кријемо, бисер и камење, него многе књиге да скупљамо! Благо што се више множи то више пакости сконаториоцу, а књиге духовне, стичући их, голему хвајду доносе у њих привирцији. Кано где стоји царева бојна муниција ако и нико не обрће шњоме, опет велику имаду о себи слободу и тврдо обстојање који унутра бораве, нити која харамија, злотвор ли и хрсус, сми близу доћи да прокопа бедена. Тако и где се год у ком дому находе многе књиге, измиче и бежи одонуд свако ђаволско дејство и мачтање, свака привидна хавет клони се, не сми нацртати на кућане и врло с добрим разговором се сви живу мирно и поштено борављећи. И само исто на књиге згледање заустеже човека од греха. Ако и на путу у ком заборавку дрзнемо штогод неваљало учинити, вративши се дома гледнемо на књиге, такви се усудимо и у себи се стресемо те се устрчавамо више затратати у онакве злокобице.

Извор: Гаврил Стефановић Венцловић, *Црни биво у срцу*,
Легенде, беседе, песме, избор, предговор и редакција Милорад
Павић, Просвета, Београд, 1996.